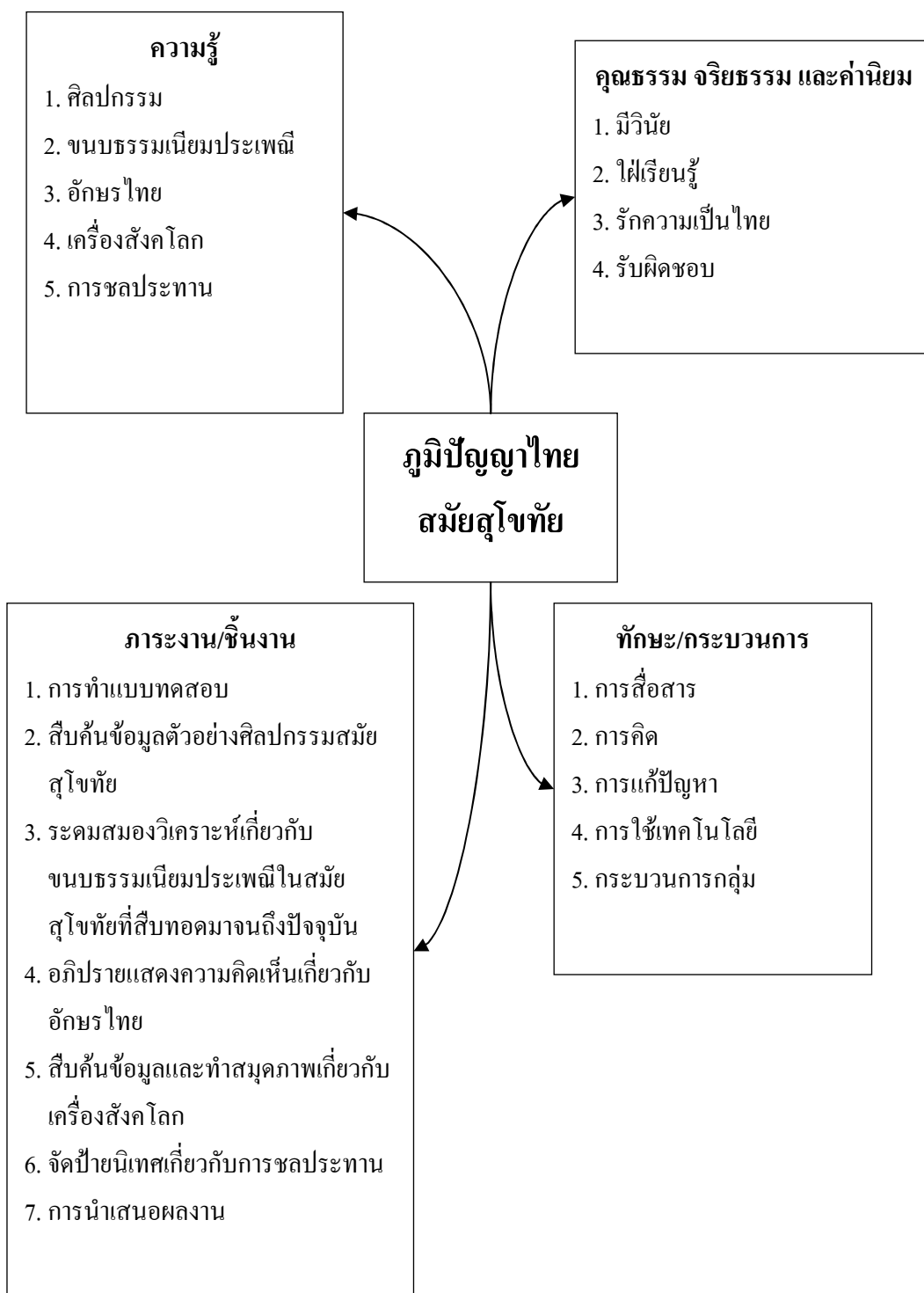

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

เวลา 9 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน

ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดขั้นปี • อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่นำภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ (ส 4.3 ป. 4/3)	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า ... ภูมิปัญญาไทยเกิดขึ้นจากการปรับตัวของคนสมัยก่อนเพื่อให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์สังคม และได้สั่งสมประสบการณ์เหล่านั้นมาเป็นเวลานานเพื่ออนุชนรุ่นหลัง ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยมีทั้งศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี อักษรไทย เครื่องสังคโลก และการชลประทาน	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยมีความสำคัญต่อคนไทยในปัจจุบันอย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะรู้ว่า... <ol style="list-style-type: none"> 1. คำสำคัญ ได้แก่ ศิลปกรรม พุ่มข้าวบิณฑ์ ลายสื่อ วรรณกรรม ตึกดาเสียบบาล สรีดภงส์ ตระพัง 2. ศิลปกรรมสมัยสุโขทัยมีความโดดเด่น งดงาม และมีรูปแบบเป็นลักษณะเฉพาะทั้งในสาขา สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และภาพลายเส้น ซึ่งศิลปกรรมเหล่านี้ได้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน 3. ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่ มักเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณี วันวิสาขบูชา ประเพณีการบวช ประเพณีการทำบุญเข้าพรรษา เข้าพรรษา ประเพณีทอดกฐิน 4. อักษรไทย มรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยที่สำคัญ คือ ตัวอักษรไทย ซึ่งเรียกกันว่า ลายสื่อไทย ที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรง 	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... <ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายศิลปกรรมสมัยสุโขทัย 2. สืบค้นข้อมูลและอนุรักษ์เกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณี 3. อภิปรายเกี่ยวกับอักษรไทย 4. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก 5. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการชลประทาน

<p>ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1826 โดยดัดแปลงมาจากอักษรเขมรและอักษรขอม การประดิษฐ์อักษรไทยนับเป็นความเจริญทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่สำคัญที่สุดของไทย เพราะทำให้คนไทยมีตัวอักษรใช้เป็นของตนเอง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่ใช้เป็นรากฐานของการบันทึกความรู้และการศึกษาของคนไทยมาจนทุกวันนี้ การประดิษฐ์อักษรไทยทำให้เกิดวรรณกรรมที่สำคัญ ได้แก่ จารึกหลักที่ 1 ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช</p> <p>5. เครื่องสังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียด ในสมัยสุโขทัยผลิตในบริเวณลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน มีกรุงสุโขทัยและเมืองศรีสัชนาลัยเป็นศูนย์กลางการผลิต เนื่องจากพบซากเตาเผาสังคโลกหรือที่เรียกว่าเตาทุเรียงเป็นจำนวนมากในเมือง 2 เมืองนี้ เครื่องสังคโลกสุโขทัยส่วนใหญ่จะเคลือบสีเขียว มีการชุบฉีกลวดลายตกแต่งไว้ได้เคลือบ ต่อมาจึงมีการเขียนลายสีคำได้เคลือบ</p> <p>6. การชลประทาน อาณาจักรสุโขทัยในฤดูฝนมีน้ำมากจนเกิดน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้าง แต่ฤดูแล้งมีน้ำน้อย ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ และน้ำสำหรับการเกษตร พระองค์และชาวสุโขทัยจึงนำระบบการชลประทานแก้ปัญหา ระบบชลประทานที่สุโขทัยนำมาใช้มีหลายลักษณะ เช่น เหมืองฝาย ทำนบ สระน้ำ และบ่อน้ำ</p>	
ขั้นที่ 2 การงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
<p>1. การงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 สืบค้นข้อมูลตัวอย่างศิลปกรรมสมัยสุโขทัย 1.2 ระดมสมองวิเคราะห์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน 1.3 อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอักษรไทย 1.4 สืบค้นข้อมูลและทำสมุดภาพเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก 	

1.5 จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับการชลประทาน	
2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
2.1 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1) การทดสอบ 2) การประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) การประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	2.2 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2) แบบประเมินผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 3) แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 4) แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ
3. สิ่งที่มุ่งประเมิน 3.1 ความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การอธิบาย ชี้แจง การแปลความและตีความ การประยุกต์ดัดแปลง และนำไปใช้ การมีมุมมองที่หลากหลาย การให้ความสำคัญและใส่ใจในความรู้สึกรักของผู้อื่น และการรู้จักตนเอง 3.2 ทักษะ/กระบวนการ เช่น การสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี กระบวนการกลุ่ม 3.3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เช่น รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ	
ขั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 ศิลปกรรม	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 ขนบธรรมเนียมประเพณี	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 อักษรไทย	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 เครื่องสังคโลก	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 การชลประทาน	เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

ศิลปกรรม

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ศิลปกรรมสมัยสุโขทัยมีความโดดเด่น งดงาม และมีรูปแบบเป็นลักษณะเฉพาะทั้งในสาขา สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และภาพลายเส้น ซึ่งศิลปกรรมเหล่านี้ได้เป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

(ส 4.3 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายศิลปกรรมสมัยสุโขทัยได้ (K)
- ศึกษาค้นคว้าเรื่องศิลปกรรมสมัยสุโขทัย (A)
- สื่อสารและเผยแพร่ความรู้เรื่องศิลปกรรมสมัยสุโขทัยได้อย่างเหมาะสม (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ซักถามความรู้เรื่องศิลปกรรม 3. ตรวจสอบผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ศิลปกรรม

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน เขียนข้อมูลเกี่ยวกับศิลปกรรมสมัยสุโขทัย
- การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเรื่อง ศิลปกรรมสมัยสุโขทัยจากอินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

- ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ครูให้นักเรียนดูภาพเจดีย์ทรงกลมแบบลังกา วัดสระศรี อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และภาพพระพุทธรูปชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ให้นักเรียน ใครเคยเห็นของจริงบ้าง และเห็นที่ไหน ให้นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูอธิบายสรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการศิลปกรรม ในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) ศิลปกรรมในสมัยสุโขทัยเป็นอย่างไร
- 2) สถาปัตยกรรมสมัยสุโขทัยได้รับอิทธิพลมาจากที่ใด
- 3) ประติมากรรมสมัยสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร
- 4) ภาพลายเส้นในสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่เป็นภาพเกี่ยวกับเรื่องอะไร

5. ครูให้นักเรียนออกมาเขียนคำตอบบนกระดานคนละ 1 ข้อ ครูอธิบายเพิ่มเติม

6. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม สืบค้นข้อมูลตัวอย่างศิลปกรรมสมัยสุโขทัย แล้วบันทึกความรู้ลงในแบบบันทึก

กลุ่มที่ 1 สถาปัตยกรรม

กลุ่มที่ 2 ประติมากรรม

กลุ่มที่ 3 ภาพลายเส้น

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาเสนอข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดป้ายนิเทศ จนครบทุกกลุ่ม ครูอธิบายเพิ่มเติม

8. ครูให้นักเรียนเขียนบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมจากนั้นให้แต่ละคนนำผลงานมาคิดป้ายนิเทศ

9. ครูคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดแล้วให้รางวัลจากนั้นครูสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรม

10. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและยกตัวอย่างเกี่ยวกับศิลปกรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของประเทศสมาชิกอาเซียน บันทึกผล แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

11. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

12. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปกรรมในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

13. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างศิลปกรรมสมัยสุโขทัยและบอกวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมสมัยสุโขทัย นอกเหนือจากที่เรียนมา นำมาเล่าให้เพื่อนฟัง

ขั้นที่ 5 สรุป

14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ศิลปกรรมสมัยสุโขทัย โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิด

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปกรรมสมัยสุโขทัย

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. รูปภาพเจดีย์ทรงกลมแบบลังกา วัดสระศรี อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และภาพพระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก
3. แบบบันทึกความรู้
4. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
5. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____/_____/_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

ขนบธรรมเนียมประเพณี

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนในสังคม
ขนบธรรมเนียมประเพณีสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น ประเพณี
วันวิสาขบูชา ประเพณีการบวช ประเพณีการทำบุญเข้าพรรษา เข้าพรรษา ประเพณีการทอดกฐิน

2. ตัวชี้วัดขั้นปี

- อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์
(ส 4.3 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายขนบธรรมเนียมประเพณีไทยสมัยสุโขทัยได้ (K)
- ศึกษาค้นคว้าเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีไทยสมัยสุโขทัย(A)
- ยกตัวอย่างขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและวิธีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
สมัยสุโขทัยได้ ((K, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี 2. ตรวจสอบงาน/กิจกรรมเป็น รายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียน รู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการ ทำงานเป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- ขนบธรรมเนียมประเพณี

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน เขียนข้อมูลเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี
- การงานอาชีพ ➡ สืบค้นข้อมูลเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณีจากอินเทอร์เน็ต

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนดูภาพประเพณีวันวิสาขบูชา ประเพณีการบวช แล้วซักถามว่าเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับอะไร นักเรียนช่วยกันตอบ ครูอธิบายสรุปเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ระดมสมองวิเคราะห์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลการระดมสมองวิเคราะห์ที่ได้รับ
5. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน
6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน หาข้อมูลตัวอย่างขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มบอกวิธีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีว่าทำได้อย่างไร
7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาเล่าให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม
8. ครูให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง ตัวอย่างขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

9. ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จากนั้นครูสรุปเพิ่มเติม

10. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

11. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

12. ให้นักเรียนทำสมุดภาพเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยสุโขทัย

ขั้นที่ 5 สรุป

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี โดยอาจให้นักเรียนสรุปลงในสมุด

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี แล้วจัดทำเป็นรายงาน

9. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ภาพประเพณีวันวิสาขบูชา ประเพณีการบวช
2. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
3. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
 เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน
 _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

อักษรไทย

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

อักษรไทย มรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยที่สำคัญ คือ ตัวอักษรไทย ซึ่งเรียกกันว่า ลายสือไทย ที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1826 โดยดัดแปลงมาจากอักษรเขมรและอักษรขอม การประดิษฐ์อักษรไทยนับเป็นความเจริญทางวัฒนธรรมด้านภาษาที่สำคัญที่สุดของไทย เพราะทำให้คนไทยมีตัวอักษรใช้เป็นของตนเอง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่ใช้เป็นรากฐานของการบันทึกความรู้และการศึกษาของคนไทยมาจนทุกวันนี้ การประดิษฐ์อักษรไทยทำให้เกิดวรรณกรรมที่สำคัญ ได้แก่ จารึกหลักที่ 1 ศิลাজารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่นำภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

(ส 4.3 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายอักษรไทยสมัยสุโขทัยได้ (K)
- สนใจศึกษาเรื่องอักษรไทยสมัยสุโขทัย (A)
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอักษรไทยสมัยสุโขทัย (K, P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> ซักถามความรู้เรื่องอักษรไทย ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- อักษรไทย

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน เขียนเกี่ยวกับอักษรไทย
- ศิลปะ ➡ ทำสมุดภาพเกี่ยวกับอักษรไทย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนดูภาพจารึกหลักที่ 1 ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แล้วถามว่าเป็นภาพอะไร มีความสำคัญอย่างไร นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูอธิบายสรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอักษรไทย
4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้
  - 1) มรดกทางวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยคืออะไร
  - 2) เหตุใดจึงกล่าวว่าการประดิษฐ์อักษรไทยเป็นความเจริญทางวัฒนธรรมด้านภาษา
  - 3) วรรณกรรมที่สำคัญได้แก่อะไร
  - 4) การประดิษฐ์อักษรไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชมีผลดีต่อประเทศไทยอย่างไร
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนคำถามลงในกระดาษแล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และนำผลงานมาคิดที่ป้ายนิเทศจากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม
6. ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับตัวอักษรของประเทศสมาชิกอาเซียนว่าแต่ละประเทศได้รับอิทธิพลมาจากที่ใดบ้าง จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุป บันทึกผล
7. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

8. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องอักษรไทยในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

9. ครูให้นักเรียนทำสมุดภาพและนำความรู้เกี่ยวกับอักษรไทย ไปถ่ายทอดหรือบอกเล่าแก่ผู้อื่น

ขั้นที่ 5 สรุป

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง อักษรไทยโดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิด

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนค้นคว้าเรื่องอักษรไทยนอกเหนือจากที่เรียนมาแล้ว และนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ภาพจารึกหลักที่ 1 ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
3. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
4. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางการพัฒนา _____
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____
 แนวทางแก้ไข _____
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____
 เหตุผล _____
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____

ลงชื่อ _____ ผู้สอน
 _____ / _____ / _____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18

เครื่องสังคโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย	เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

เครื่องสังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบเนื้อละเอียด ในสมัยสุโขทัยผลิตในบริเวณลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน มีกรุงสุโขทัยและเมืองศรีสัชนาลัยเป็นศูนย์กลางการผลิต เนื่องจากพบซากเตาเผาสังคโลกหรือที่เรียกว่าเตาทุเรียงเป็นจำนวนมากในเมือง 2 เมืองนี้ เครื่องสังคโลกสุโขทัยส่วนใหญ่จะเคลือบสีเขียว มีการชุบฉีกลวดลายตกแต่งไว้ได้เคลือบ ต่อมาจึงมีการเขียนลายสีดำได้เคลือบ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

• อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์
(ส 4.3 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะของเครื่องสังคโลกได้ (K)
2. สนใจศึกษาค้นคว้าเครื่องสังคโลก (A)
3. สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. ซักถามความรู้เรื่อง เครื่องสังคโลก 2. ตรวจสอบงาน/กิจกรรมเป็น รายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้าน ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ	• ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- เครื่องสังคโลก

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน เขียนเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก
- การงานอาชีพ ฯ ➡ ประดิษฐ์สมุดภาพเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนดูภาพเครื่องสังคโลก แล้วถามว่าเป็นภาพเกี่ยวกับอะไร นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูอธิบายสรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก
4. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน สืบค้นข้อมูลและทำสมุดภาพเกี่ยวกับเครื่องสังคโลก แล้วนำข้อมูลมานำเสนอหน้าชั้นเรียนในรูปแบบการจัดป้ายนิเทศ ในสมุดภาพกำหนดให้แต่ละกลุ่มต้องมีข้อมูลดังนี้

- 1) ความหมายของเครื่องสังคโลก
- 2) ความสำคัญของเครื่องสังคโลก
- 3) ลักษณะของเครื่องสังคโลก
- 4) ภาพผลิตภัณฑ์เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยที่มีชื่อเสียงในยุคปัจจุบันมีอะไรบ้าง
5. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอ ผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

6. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องเครื่องสังคโลกในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

7. ครูให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับเครื่องสังคโลก ไปถ่ายทอดหรือบอกเล่าแก่ผู้อื่นเพื่อเผยแพร่ความรู้

ขั้นที่ 5 สรุป

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เครื่องสังคโลก โดยให้นักเรียนสรุปเป็นแผนที่ความคิด

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเรื่องเครื่องสังคโลก และนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพเครื่องสังคโลก
2. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
3. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

<p>1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____</p> <p>   แนวทางการพัฒนา _____</p> <p>2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____</p> <p>   แนวทางแก้ไข _____</p> <p>3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____</p> <p>   เหตุผล _____</p> <p>4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____</p> <p style="text-align: center;">ลงชื่อ _____ ผู้สอน</p> <p style="text-align: center;">_____ / _____ / _____</p>
--

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19

การชลประทาน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การชลประทาน อาณาจักรสุโขทัยในฤดูฝนมีน้ำมากจนเกิดน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้าง แต่ฤดูแล้งมีน้ำน้อย ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ และน้ำสำหรับการเกษตร พระองค์และชาวสุโขทัยจึงนำระบบการชลประทานแก้ปัญหา ระบบชลประทานที่สุโขทัยนำมาใช้มีหลายลักษณะ เช่น เหมืองฝาย ทำนบ สระน้ำ และบ่อน้ำ

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

- อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญในสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

(ส 4.3 ป. 4/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายเกี่ยวกับการชลประทานสมัยสุโขทัยได้ (K)
- สนใจศึกษาค้นคว้าการชลประทานสมัยสุโขทัย (A)
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการชลประทานสมัยสุโขทัย (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
<ol style="list-style-type: none"> ทดสอบหลังเรียน ซักถามความรู้เรื่อง การชลประทาน ตรวจผลงาน/กิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลในด้านความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา ฯลฯ

5. สาระการเรียนรู้

- การชลประทาน

6. แนวทางบูรณาการ

- ภาษาไทย ➡ ฟัง พูด อ่าน เขียนข้อมูลเกี่ยวกับการชลประทาน
- ศิลปะ ➡ จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับการชลประทานสมัยสุโขทัย

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูเกริ่นนำเกี่ยวกับการชลประทาน แล้วซักถามนักเรียน ดังนี้
  - 1) เหตุใดจึงมีระบบชลประทานในสมัยสุโขทัย
  - 2) ระบบชลประทานที่สุโขทัยนำมาใช้มีหลายลักษณะได้แก่อะไรบ้าง
3. ครูสรุปเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการชลประทาน
5. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น
  - 1) สาเหตุที่ต้องมีการชลประทานคืออะไร
  - 2) เขื่อนฝายสร้างขึ้นมาเพื่ออะไร
  - 3) ทำนบคืออะไร
  - 4) ตระพังมีความสำคัญอย่างไร
  - 5) การชลประทานในสมัยสุโขทัยมีผลดีต่อประเทศไทยปัจจุบันอย่างไร

นักเรียนช่วยกันตอบ จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติม ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีการทำระบบชลประทานเหมือนฝาย ทำนบ บ่อน้ำหรือสระน้ำสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

6. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผู้เรียน

7. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเกี่ยวกับการชลประทานและแบบทดสอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ ในแบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 นำไปใช้

8. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับการชลประทานในสมัยสุโขทัยเพื่อเผยแพร่ความรู้

ขั้นที่ 5 สรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการชลประทาน โดยอาจให้นักเรียนสรุปลงในสมุด
10. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและช่วยกันเฉลยคำตอบ

8. กิจกรรมเสนอแนะ

- ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาค้นคว้าเรื่องการชลประทาน แล้วนำมาอภิปรายร่วมกัน

9. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
3. แบบฝึกทักษะ รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป. 4 ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

10. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางการพัฒนา _____	
2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ _____ แนวทางแก้ไข _____	
3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน _____ เหตุผล _____	
4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ _____	
ลงชื่อ _____ ผู้สอน _____ / _____ / _____	